

Studiebesök på Riddarhuset

FSLs studiebesök blir bara mer och mer populära eller så är det så att vi blir bara bättre och bättre på att hitta spännande platser att besöka. Vad än skälet är så tog det inte många dagar innan alla platser till vårt senaste besök på Riddarhuset, var bokade.

Väl på plats så möttes vi av Oskar "von Adelsman", vår guide, en vältalig och påläst ung man, och JA, han hade sin familjs sköld hängande någonstans bland de drygt 2300 sköldarna i Riddarsalen.

Sköldarna är målade på kopparplåt och ordnade i rangordning, grevliga, friherrliga och lågadliga. I taket kan man se en fantastisk målning av David K Ehrenstradhl som är 130 kvm.

Riddarhuset betyder två saker, dels avses själva byggnaderna och dels avses en organisation som egentligen heter "Ridderskapet och Adeln", dom samlas till ett stormöte vart tredje år.

Riddarhuset är en ovanlig inrättning. Det finns två riddarhus i världen varav detta är det största. Nummer två finns i Finland. Innan detta

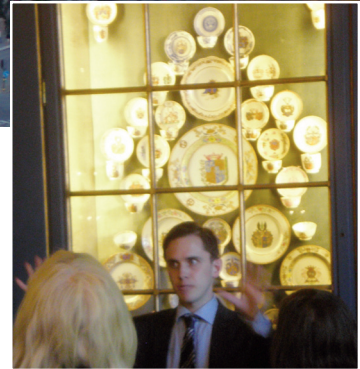
hus fanns låg "Ridderskapets och adelns" första byggnad på Prästgatan bredvid Tyska kyrkan. När tom-

ten till det nuvarande Riddarhuset köptes 1630 låg den i stadens utkant. Bygget påbörjades 1641, det var en fransk byggmäster Simon De la Valleé, som påbörjade bygget och efter en del bråk och byte av byggmästare så blev det så småningom hans son Jean de la Valleé som avslutade det hela 33 år senare.

På adelsmötet deltar "huvudmännen" från varje adelsätt i Sverige, och då pratar vi bokstavigt talat om huvudmännen. Om det i en ätt skulle vara så att huvudmannen är avliden så får inte änkan representera ätten. Lite omodernt kan man tycka.

Vi fick också möjlighet att se resten av huset, biblioteket, det nya arkiv som håller på att byggas och deras festvåning som medlemmarna i organisationen kan hyra för bröllop mm. Populär som det verkar, den är uppbokad de närmaste tre åren. Det gäller att ha framförhållning om man ska gifta sig i adelskretsar.

Eva Wetterborg

Baronen som blev stins

På Norrtälje stadsarkiv förvaras en stor mängd mycket intressanta personarkiv, som speglar olika levnadsöden. Samtliga har anknytning till Norrtälje och Roslagsbygden. Bland alla människor som passerar revy i dessa arkiv, skall jag här berätta om baron Karl Ludvig (Louise) Lybecker och hur hans liv kom att gestalta sig.

Karl Ludvig föddes den 29 juli 1826 på Österby gård i Vallby socken, som son till majoren vid Upplands regemente friherre Carl Fredrik Bleckert Lybecker (1793-1855) och hans hustru Johanna Catharina Zettersten (1804-1844). Modern var syster till löjtnant L R Zettersten från Norrtälje, vilken sedermera kom att inköpa det nedlagda gevärsfaktoriet i Norrtälje. Ätten Lybecker fick friherrlig rang 1709, introducerades på riddarhuset 1719 och dog slutligen ut 1929.

Som brukligt var inom adelsätter på svärdssidan gick Karl Ludvig i sin fars fotspår vad gällde yrkeskarriären. Han utnämndes vid 7 års ålder till korpral i Corpsen av Kongl. Livregementets husarer och blev året därpå sergeant. Han inskrevs som 13-åring som kadett på Karlbergs krigsakademi och tjänstgjorde samtidigt som kammarpage åt kronprinsessan Josefina. På grund av sjukdom

Det rofyllda livet i ungarlyslyan i Finsta stationshus.

Någonstans i Amerika efter inbördeskriget, kanske under tiden som jordförsäljare vid Iron-Mountain-järnvägen. Karl Ludvig till vänster.

övergav han dock den militära banan och begärde avsked år 1850. Karl Ludvig hade dock andra färdigheter att falla tillbaka på. Han förvärvade 1848 lantmäterietexamen i Härnösand och praktiserade i Sundsvallstrakten. Från denna tid finns dagboksanteckningar som kortfattat beskriver hans vardag i arbete och fritid. För övrigt låg vid denna tid yrket som lantmätare mycket nära militärväsendet. Under åren 1849-50 företog han en rad resor i Europa och var tillvis anställd på ett mäklarkontor i Antwerpen. Dessa resor finansierades delvis av det mödernearv han fått ut.

Karl Ludvig, som i sin ungdom förefaller ha varit en orolig själ, emigrerade 1851 till Amerika. Där arbetade han bl a som språk- och musiklärare i såväl New York som Chicago och S:t Louise. 1860 utnämndes han till svensk-norsk vicekonsul i den sistnämnda staden, ett uppdrag som han dock avsåg sig 1861 efter att det nordamerikanska inbördeskriget brutit ut 1860. Han enrollerade sig i sydstatsarmén vid Fjärde Missouri lätta artilleri och var med vid ett 20-tal skärmytslingar. Vid krigsslutet hade han uppnått överstelöjtnants grad i generalmajors Marmadukes stab.

Man kan fundera över varför han tog värvning i detta krig när han tio år tidigare tagit avsked från den militära banan på grund av hälsoskäl. Bevekelsegrunderna

Karl Ludvig som officer i sydstatsarmén.

för hans val av sida i inbördeskriget har heller inte gått att fastställa. Möjligen har hans adliga bakgrund haft någon betydelse i denna fråga.

Det finns också ett personligt vittnesbörd om Karl Ludvig i Schürer von Waldheims släktarkiv, som också förvaras på Norrtälje stadsarkiv, som ger en mindre smickrande bild av honom. Enligt detta skall Karl Ludvig och ett par andra kadetter kommit ner till Karlbergs badplats och där funnit att en sotarpojke låg och badade på deras privata badplats. Karl skulle då ha farit ut i sådana hotelser mot pojken, att denne blivit så skräckslagen att han inte vågade simma i land utan i stället drunknade. På grund av denna händelse skulle Karl ha blivit tvungen att

lämna den militära banan. I Karlbergs krigsskolas domstolshandlingar har jag inte funnit något belägg för detta, endast att han dömts till arrest ett antal gånger för att ha avvikit från tjänsten utan permission.

Efter inbördeskrigets slut var Karl verksam inom flera olika yrken i Amerika bl a vid Iron-Mountain-järnvägen i S:t Louise där han sålde jord från bolagets områden till emigranter.

Det finns olika uppgifter om när han skall ha återvänt till Sverige och Norrtälje. Det torde dock ha skett åren omkring 1880. Säkert är dock att han 1886 fick anställning vid Lenna-Norrtälje Järnvägsaktiebolag som stationsföreståndare först i Syninge och därefter i Finsta strax utanför Norrtälje.

Vid hans bortgång 1905 karakteriseras han i en dödsruna i Norrtälje Tidning som för sitt "hjärtliga väsen af hög som låg afhållne friherren Louise Lybecker". Han gjorde inte mycket väsen av sig under denna tid i Norrtälje. Sannolikt hade han fått nog av äventyr i Amerika och ville njuta sin ålderdom i tysthet och stillhet. Han föreskrev också att ingen klockringning skulle ske och inga tal skulle hållas vid hans begravning. Om hans trogna hund skulle överleva honom skulle denna dock vara med på begravningen, vilket också skedde.

Karl Louise Lybecker finns inte längre till, men hans äventyrliga liv finns dokumenterat i bevarade handlingar på Norrtälje stadsarkiv.

*Urban Johansson
Arkivarie*

Vi söker fler intressanta berättelser om personer som ni har i ert arkiv

Säkert har också du något inlämnat arkiv som beskriver och berättar om något intressant.

FSL söker er som har lust att vara delaktiga i detta medlemsblad och som på liknande vis som Urban berättat om baron Karl Ludvig Lybecker har lust att skriva en historia om någon person eller någons livsöde.

Hör av dig till kansliet med din historia om möjligt gärna med någon bild till.

Ordförande har ordet

Nu har vi hösten här!

Det vi mest minns av sommaren är det myckna regnandet men vi kan i gengäld glädja oss åt att det finns mycket svamp i våra skogar nu.

Vår verksamhet i FSL är nu i full gång. Våra utbildningar har redan startat och styrelsen har haft en planeringsdag där vi planerade verksamheten för 2013. Det kan verka tidigt när bara halva 2012 har gått men det beror på att Landtinget måste ha in vår ansökan om verksamhetsbidrag för nästa år redan i september. Hela styrelsen var samlad på Betels Folkhögskola i Bromma för en heldag där vi gjorde en utvärdering av innevarande års verksamhet och satte målen för verksamhet för 2013 och gjorde motsvarande budget.

Inga tvära kast i vår verksamhet men under 2013 vill vi fokusera ännu mer på marknadsföring av vår verksamhet mot kommunerna och kommunarkivarierna. Det är ju de som är våra nyckelpersoner ute i kommunerna och som vi vill ge allt möjligt stöd.

I samband med besöket på Betels folkhögskola gjorde vi ett besök i Baptistsamfundets arkiv och museum där vår suppleant i styrelsen, arkivarien Magnus Lindvall guidade oss i det stora arkiv och museum som finns där.

Det är en imponerande anläggning med föremål som samlats av missionärer över hela världen under många

*Världens minsta bibel
(foto Magnus Lindvall).*

år. Fler än 3 000 biblar från hela världen från den största som är en holländsk bibel från 1702 (c.a 50 x 70 cm) och Karl XII:s bibel från 1703 i samma storlek till den minsta (c:a 2 x 3 cm) men det finns många andra föremål. Det äldsta som finns på museet är några pergamentblad från 800-talet. Vill ni göra ett besök där så förmedlar FSLs kansli gärna kontakten.

På tal om att bilda arkivföreningar så håller det på att bildas en sådan i Upplands-Bro med arbetsnamnet Upplands-Bro Föreningsarkiv. Det är Hans Ström, Bro-Lossa Hembygdsförening som tillsammans med kommunarkivarien Sarah Cobanoglu som med stöd av hela kommunledningen drivit frågan. Hans Ström är ordförande i en interimstyrelse som driver verksamheten nu och den 5 november kommer föreningen formellt

Även vi behöver många budbärare. Är du en av dem? (foto: Nils-Bertil Nilsson).

att bildas.

Häromdagen genomförde vi ett PUL-seminarium (PUL = Personuppgiftslagen) med en PUL-specialist som föreläsare: Kristina Blomberg. En mycket uppskattad medlemsaktivitet som lockade ett 40-tal deltagare. PUL är en svärgripbar lag men alla organisationer bör ha viss kunskap om innehållet för att inte göra några misstag med personuppgifterna.

*Lycka till med höstens alla aktiviteter inom vårt verksamhetsområde.
Glöm inte Arkivens dag den 10 november.*

Ha en skön höst!
Nils-Bertil Nilsson

Ordna och Vårda
föreningsarkiven ges ut av

Postadress
Stockholms Stadsarkiv
Box 22063, 104 22 Stockholm
Besöksadress
Kungsklippan 6
Tel. 08-508 283 42
Hemsida www.foreningsarkiven.a.se
E-post info@foreningsarkiven.a.se

Ansvarig utgivare
Nils-Bertil Nilsson
Redaktion
Birgitta Biesheuvel, Monica Frumerie,
Nils-Bertil Nilsson, Eva Wetterborg.
Foto Nils-Bertil Nilsson, Magnus Lindvall.
Layout Hoch Original & Design
Manusstopp 1 december 2012